

Normann, Kathrine Crall

„Nogen erindringer fra tiden omkring
Vickens Dødsdags sidste Dage. 1958.
Mastekst. 3 bl.

1958

Nogen erindringer om fra tiden omkring
Vidkun Quislings siste dager.

Da jeg var en av de såkalt "låndssvikere" som ikke blev fengslet etter kapitulasjonen i Norge i 1945, kom jeg til å tilbringe Quislings aller siste levedager sammen med hans hustru Maria. Det begynte egentlig en tid i forveien med at telefonen hjemme hos oss ringte. Det var til meg, og i den annen ende av røret var Maria Quisling. "Om jeg visste noe sted hvor hun kunne bo?" "Kanskje hadde vi plass til henne?" Det kunne dessverre ikke la seg gjøre, for huset var alt fullt av hjemløse hustruer og barn til menn som satt i fengsler eller konsentrasjonsleirer, men jeg skyndte meg hen til hennes foreløbige bolig, et værelse hun måtte ut av snarest. Heldigvis fant hun etter kort tid et hyggelig rom hos en av våre venninner, hvis mann også satt inne.

Det blev noen merkelige uker vi kom til å tilbringe sammen, før og etter dødsdommen falt over Norges høvding. Jeg husker så godt første gang M. Q. etter lang tid endelig fikk lov til å besøke sin mann. Hun kom tilbake til oss med blanke øyne den dag. Rystet til sitt innerste fortalte hun hvor elendig og ut-sultet hennes mann så ut, tydelig merket av berri berri. Men det første han sa da han så henne, var: "Det er vel ingen av dere som tror på S?" Tyskeren S hadde nemlig ført falsk vidnesbyrd mot Q., og antagelig for å redde seg selv fremstillet ham som den landsforreder han ikke var. Det neste spørsmål som opptok Q. var følgende: "Maria, nu må kvinnene ta fatt, dere må skaffe dere større innflytelse og prøve å skape en bedre verden enn mennene har klart."

Så skred tiden fremover, dødsdommen over Q. blev avsagt, og en forferdelig tid begynte for Maria. Tapper og modig som hun var, gikk hun fra Herodes til Pilatus for personlig å søke om benådning for sin mann. Men det var som å renne pannen mot en vegg, for det var forlengst bestemt av utenlandske og innenlandske makter at Q. skulle og måtte dø. Det var hjerteskjærende å være vidne til fru Marias heroiske kamp for å redde sin manns liv. Hun sparte ikke seg selv for ydmykelse. Alt og alle blev forsøkt, -også den "guds mann som hadde skrevet "Folkedommen over NS". Alt var forgjeves. Benådning blev endelig avslått.

Nu begynte den aller siste tid for Maria og Vidkun Quisling. Hun fikk lov til å besøke ham hver dag i fengslet, og hadde alltid noe godt å fortelle når hun kom derfra. Det lå ham særlig på hjerte å be henne holde fast ved sin barnetro, og han leste selv flittig i evangeliene.

Så var det en ettermiddag vi fikk særlig lyst til å besøke henne. Vi kom da opp til henne ved 6tiden om ettermiddagen. Hun var rørende i sin nesten barnlige takknemlighet for den minste omsorg fra sine venners side. Mens vi satt som vanlig og drakk kaffe, blev jeg imidlertid grepet av en merkelig uro, jeg følte en uforklarlig angst, som jeg dog beholdt for meg selv. Plutselig ser fru Q. på meg og sier: "Jeg er så elendig og urolig innvendig, hva kan det være?" Vi tenkte da straks på politi og fengsling, gikk forsiktig hen til verandaen for å se om der var noen i haven så derpå også ut fra den annen side av huset, men der holdt ingen sort vogn, og der var ingen politimenn å se. Man var aldri trygg i de dager, for oss var det ingen fredstid.

Men denne gang gikk vi inn og satte oss igjen. Ved kl.20-tiden følte jeg at uroen hadde forlatt meg, en stor fred hadde lagt seg over mitt sinn. I samme øyeblikk sier fru Q.: Tenk, nu er jeg helt rolig igjen. - Først ved midnatt forlot vi henne. Alt var stille og rolig.

Neste formiddag ved 10-tiden gikk jeg til min damefrisør. I stolen ved siden satt en meg ukjent dame. Uten noen innledning sier hun: "Ja, i natt blev Quisling skutt da.....". Enhver kan tenke seg hvordan det virket. Det hadde stått i morgenavisene, som jeg ikke hadde fått lest. ---- Da vi så hurtig som det lot seg gjøre kom opp til fru Q. denne formiddag, blev vi møtt av en rolig, nesten forklaret kvinne, det var som hele hennes stolte og edle natur gjennomstrålte hennes vesen og skikkelse, hun gav kraft til oss andre.

Om aftenen samledes noen få venner hjemme hos henne, hvor en av de loyale prester holdt en minnegudstjeneste over Vidkun Quisling. Husets frue, som var meget musikalsk, spilte til salmene.

Hva var der skjedd i de siste timer Quisling levde? Kl.9 om morgenen den 24. oktober 1945 ringte det på døren i den leilighet hvor fru Q. hadde sitt værelse. Det var de to fengselsprester fra Møllergaten 19 i Oslo. De kom for å meddele at hennes mann var skutt om natten. Stille bad hun dem sette seg og fortelle- alt.

Ved 5-6 tiden om eftermiddagen dagen før var presten gått inn til hennes mann i fengselscellen med budskapet om at han skulle henrettes i den kommende natt. Han blev da helt fortvilet ~~xxxx~~ ved tanken på at han skulle skilles fra sin hustru, også uten å få anledning til å ta avskjed med henne. Hjelpeløs var han i sin sorg, som et barn, urolig og trøstesløs. Denne sinnsstemning varte helt til kl.8 aften, overføres altså til Maria og meg innenfor nøyaktig det samme tidspunkt. Og da Q. ved 20 tiden den samme ~~aften~~ ~~xxxx~~ hadde kjempet sin kamp til ende, overførtes denne også til oss to som satt der hjemme og dengang intet forstod. - - - Han vendte seg da til presten og sa: "Nu har jeg også overgitt min hustru Maria i Guds varetekt, og nu gleder jeg meg bare til å komme over til den annen side og se hva som møter meg der. Jeg er også så spent på hvordan livet er på andre kloder." (Q. hadde i mange år skrevet på et verk som bar navnet "Universistiske strøtanker" - dessverre beslaglagt av politiet.) De siste timer før han blev ført bort underholdt han seg med de to prester og fortalte om sin glade barndom og lykkelige ungdom hjemme hos faren., prost Quisling på prestegården i Fyresdal..... Så ved 2 tiden om morgenen kom de for å hente ham. Like før han trådte ut av politibilen på den åpne plass foran Akershus, ropte han høyt utover: "Jeg er uskyldig!"

Stillet ansikt til ansikt med pelotongen stod han rolig som hugget i et stykke norsk granitt. I hånden holdt han blomstene som han hadde fått av sin hustru.

Hans siste ord var: "Hils Maria!"

og : " Fader, i dine hender overgir jeg min ånd."

Avslutning.

Efter at dødsdommen var falt, fortalte fru Q. at hver gang hun besøkte sin mann i fengslet, gjentok han stadig: Vi møtes igjen i en annen verden, Maria, tro endelig på det, og jeg skal prøve å sende deg en hilsen når jeg er gått over, om Vår Herre tillater det.

På den skjebnesvangre aften før Quislings død gikk fru Q. intetanende til sengs og sov straks. Nettopp i denne natt fikk hun en vidunderlig drømmeopplevelse som har satt seg fast i hennes sinn for alltid. Hun så universet høyt hvelvet over seg som en majestetisk avlang bue, og denne lyste av utallige stjerner. Da ser hun med ett en av disse stjerner blinke og skinne og blinke igjen direkte ned til henne, og det er som den treffer henne med en vidunderlig varmestråle som går helt inn i mellomgulvet. Lykkelig roper hun: "Ja, er det slik, da tror jeg!" Q. hadde innfridd sitt løfte til henne, og sendte henne en hilsen

3.

fra den verden han samme natt var gått inn til.

Drømmen var så levende og så skjønn at hun blev meget lei over å bli vekket kl. 8 neste morgen. Da stod der to politimenn foran havegjerdet. Hun visste ennu ikke hva dag hun gikk i møte, men et under skjedde. Hele denne forferdelige dag og en tid fremover fikk hun leve videre i drømmen, som den sanne virkelighet. Hun følte hele tiden kraftutstrålingen fra den blinkende stjerne, den satt vedvarende som varme i hennes kropp og sjel og bar henne gjennom redselstiden. Gud gav henne denne gave midt i sorgen, for Han er alle faderløses far og alle enkers forsorg.

Fra "Laurbærkransen."

Thelma Oall-
Kormann

Ansikt til ansikt med døden
ydmyk og stolt han sto.
Avklaret lyste de herjete trekk
i marmorets hvite ro.

Han sto som en dorisk søyle,
ensom, men fylt av tro.
Han ba en stille bønn for sitt folk,
bygget en drømmenes bro.

Han hadde kjempet en uredd kamp
uten et øyeblikks svikt.
Nu kunne han dø som en uredd mann,
han hadde fullbyrdet sin plikt.

Nu kunne han dø som en ærlig mann,
hva folket enn om ham sa.
Han hadde gitt det sitt hjertes blod,
som før han hver tanke ga.

De blomster han holdt i sin utstrakte hånd
var kjærlighetsblomstene, rakt
ut mot de myrdende hender,
med folket en hellig pakt.

Yon Kormann